

La tercera conferència va tenir lloc el divendres 14 de desembre: «L'amor a les rondalles d'Alcover», a càrrec del professor Josep A. Grimalt, catedràtic de la Universitat de les Illes Balears, màxim expert en l'obra rondallística d'Alcover. L'acte va ésser organitzat per l'Obra Cultural Balear de Campos. La seva conferència versà sobre les diverses vessants de la temàtica amorosa a les rondalles mallorquines: els seus personatges, les diferents rondalles amb semblances i diferències, etc. Introduí el conferenciant la presidenta de l'Obra Cultural Balear a Campos, Antònia Sitjar.

A més de les conferències, a la setmana Alcover també hi participaren els nins i nines de primer i segon de primària dels dos centres educatius de Campos escoltant les rondalles contades per voluntaris d'associacions campaneres. Més de 300 infants gaudiren de les narracions de les famoses rondalles d'Alcover.

Dimecres, 12 de desembre, a l'edifici polivalent «Ca Ses Monges Franciscanes» es duqué a terme la projecció de dues pel·lícules del cineasta campaner Gabriel Mayans, basades en rondalles de Mn. Alcover i adaptades al cinema. Els títols foren: *En Gostí lladre* i *S'escolà de Sineu*.

Dins aquest vessant més popular de les rondalles el 16 de desembre de 2012 i el 13 de gener de 2013, es va oferir un espectacle infantil a l'Auditori, que conjugava imatge, música, narració i teatre de la mà de Joan Bibiloni, conegut músic mallorquí, autor de nombroses cançons inspirades en les rondalles mallorquines així com d'una edició adaptada al públic infantil de les rondalles.

La cloenda d'aquests actes va tenir lloc el cap de setmana del 15, 16 i 17 de febrer de 2013. L'Estel Teatre duqué a terme una innovadora proposta cultural anomenada «Rondalles al celler», de gran acollida entre el públic, que es posà en escena dins dos cellers del centre històric de Campos. Simultàniament es representaren dues rondalles a cada celler amb dos grups diferents d'actors i actrius. Al celler de l'Hotel Segles es representaren les rondalles *En Martí Tacó* i *Ous de somera*. Al celler de Ca n'Oliver (Espai d'Art Miquela Vidal) es representaren *Es jai de sa Barraqueta* i *Sa jaia Xaloc* i *sa jaia Bigalot*. Els actors participants, dirigits per Miquel Fullana, foren: Maria Antònia Vidal, Toni Coll, Pere Batle, Onofre Mas, Maria Ballester, Maria Antònia Fullana, Guillem Ginard, Jeroni Vidal, Josep M. Cañamero i Bel Sánchez. El format triat fou el de la lectura dramatitzada, tot combinant el monument del patrimoni literari que suposen les rondalles recollides per Mn. Antoni Maria Alcover amb el patrimoni arquitectònic tan íntim com desconegut com són els antiquíssims cellers del nostre poble. Tot plegat va esdevenir un espectacle molt divertit, alhora que profundament arrelat a la nostra cultura més nostrada.

Guillem GINARD
Ajuntament de Campos

IV Simposi sobre traducció i recepció en la literatura catalana contemporània: «Dickens en la cultura catalana. La recepció i les traduccions». (14 i 15 de desembre de 2012) — El dies 14 i 15 de desembre de 2012 el Grup de Recerca en estudis de Traducció, Recepció i Literatura Catalana (TRILCAT) va organitzar a la Universitat Pompeu Fabra el IV Simposi sobre traducció i recepció en la literatura catalana contemporània, amb el títol «Dickens en la cultura catalana. La recepció i les traduccions».

El dia 14 al matí, el professor Enric Cassany, de la Universitat Autònoma de Barcelona, va fer la conferència inaugural, titulada «Dickens en la narrativa vuitcentista», en què va oferir una aproximació al tema en tant que docent i historiador especialitzat en la literatura del segle dinou. La seva intervenció es va centrar en el patró de realisme conreat per Dickens, un model de novel·la episòdica caracteritzada per una visió compassiva i un retorn a les emocions humanes, que s'adreçava a un públic molt ampli. El conferenciant va contraposar el model dickensianà al del realisme francès, representat especialment per Flaubert. Es va referir també a la situació de la narrativa his-

pànica vuitcentista, mancada del tipus de mercat literari que va permetre el desplegament de la proposta de Dickens en la cultura anglesa.

La primera sessió de comunicacions del dia 14 va girar entorn de l'estudi de les traduccions de dues obres de Dickens: *Oliver Twist* i *A Christmas Carol*. El professor Josep Marco, de la Universitat Jaume I, va presentar «A l'entorn de la traducció d'*Oliver Twist*: models de llengua, traductors, estils», en què va fer una anàlisi de la traducció de Pau Romeva i de la revisió contemporània a càrrec de Joan Riba. Entre els diferents aspectes tractats, Marco va il·lustrar les diferents operacions de revisió de la primera traducció —actualització, eliminació de l'«estereotip literari caducat», correcció de calcs sintàctics i falsos amics lèxics, regularització de la puntuació i introducció de la triple distinció de tractament *tu-vós-vostè*—, alhora que va analitzar tres trets estilístics específics de la traducció: el ritme de la prosa, la variació lingüística i la ironia.

La professora Victòria Alsina, de la Universitat Pompeu Fabra, hi va contribuir amb una comunicació sobre «El llenguatge rondallístic de Dickens. Quatre versions catalanes de la *Cançó de Nadal*». En aquest cas, Alsina es va centrar en l'anàlisi d'un sol tret estilístic, l'estil rondallístic del text, en quatre traduccions catalanes de *A Christmas Carol*: les de Josep Carner (1918), Lluís Nonell (1981), Gabriel Planella (1995) i Maria Antònia Oliver (2010). Alsina va constatar, d'una banda, la manca de reproducció de l'estil rondallístic en les traduccions catalanes analitzades i, de l'altra, els distints models de llengua literària que van desplegar els esmentats traductors.

La tarda del dia 14 es va reprendre el simposi amb un concorregut taller de traducció, «Traduir Dickens avui», amb dos dels traductors actuals de l'obra de Dickens: Joan Sellent i Xavier Pàmies. El taller, dirigit pel professor Marcel Ortín, es va dividir en dues parts: la primera es va dedicar a comentar les traduccions de Josep Carner de l'obra de Dickens, i en la segona es van exposar els criteris traductològics adoptats pels dos traductors a partir d'un text escollit de Dickens. En la primera part es va assenyalar que les traduccions de Carner s'han de valorar com una obra literària independent (Sellent); la utilització de calcs com a mecanisme d'ampliació de significat i d'enriquiment de la llengua catalana (Ortín), i la voluntat de Carner de fixar una fraseologia catalana que no comptava amb una sòlida tradició escrita (Pàmies).

En la segona part del taller, Joan Sellent es va basar en l'inici de la seva traducció de *David Copperfield* (2003) per comentar els diferents recursos utilitzats de cara a generar un model de llengua literària amb solucions que sonin naturals i properes a l'oralitat. Al seu torn, Xavier Pàmies va tractar alguns aspectes de la seva traducció de *Bleak House* (*El Casalot*, 2008), tot explicant de manera detallada els diferents recursos lexicogràfics que fa servir com a traductor.

L'última sessió de la tarda del dia 14 va estar dedicada a tres comunicacions basades en diferents aspectes de l'obra de Dickens. La professora Isabel Tello, de la Universitat Jaume I, va parlar de «La variación lingüística en las traducciones catalanas y castellanas de *Pickwick*». Tello va analitzar l'ús del *cockney* en la novel·la de Dickens i la seva adaptació en les versions espanyoles d'Ortega y Gasset (1922) i José María Valverde (1963), i les catalanes de Josep Carner (1931) i Miquel Casacuberta (2012).

En la segona comunicació, «Els dos Scrooge, adaptats a l'escena catalana», el professor Enric Gallén, de la Universitat Pompeu Fabra, va analitzar dues adaptacions teatrals de la narrativa de Dickens al teatre català. La primera, de Ricard Ferriol, *Joan Solivern* (1934), és una adaptació lliure per a l'escena catòlica del capítol vint-i-nou de *Pickwick Papers*; quant a la segona, *Bon Nadal, Mr. Scrooge*, és d'una traducció de Xavier Regàs d'*El anticuario* (1947), d'Enrique Suárez de Deza, que la companyia de Joan Capri va estrenar el 1963.

La professora Teresa Iribarren, de la Universitat Oberta de Catalunya, va cloure la sessió i la jornada amb la comunicació «Dickens i el cinema», en què va parlar de la relació del model narratiu de Dickens com a base del llenguatge cinematogràfic. Va esmentar David W. Griffith, que es va emmirallar en l'obra de l'escriptor anglès com a substrat de la narració cinematogràfica, i va mos-

trar com *The Kid*, de Charles Chaplin, no és sinó una versió cinematogràfica d'*Oliver Twist*. Va remarcar finalment que Dickens va ser l'inspirador del famós *happy end* cinematogràfic.

El dia 15 va començar amb la conferència «Revisiting Dickens in Spain», del professor Paul Vita, de la Saint Louis University de Madrid. Vita va mostrar la presència de diferents aspectes de la cultura hispànica en la narrativa de Dickens. Va oferir també un repàs als traductors i les traduccions espanyoles, entre les quals va destacar les de Benito Pérez Galdós i José Méndez, traductor responsable de les Obres Completes de Dickens publicades per Aguilar. En l'àmbit específic de la recepció de l'obra de Dickens a Espanya, va assenyalar el paper fonamental de Ramiro de Maeztu i Fernando Galván.

La primera i única sessió de comunicacions de l'últim dia del simposi es va centrar en la recepció i la traducció de Dickens en la cultura catalana del primer terç del segle xx. El professor Marcel Ortín, de la Universitat Pompeu Fabra, va presentar la comunicació «Josep Carner i la Biblioteca Blanca. El pròleg a *El grillo del hogar* (1902)». D'entrada, Ortín va analitzar la Biblioteca Blanca, una col·lecció de caire vuitcentista i d'un idealisme exemplar, que va publicar nou títols. Pel que sembla, Josep Carner en va ser el director a l'ombra i hi va col·laborar activament amb pseudònim (Renzo Renzaccio, O. J. Ephner). La segona part de la ponència va estar dedicada a comentar el pròleg a la traducció d'*El grillo del hogar*, que va escriure el mateix Carner.

De l'última comunicació del dia i del simposi, «La recepció de Dickens a la premsa: la línia catòlica», se'n va encarregar la professora Sílvia Coll-Vinent, de la Universitat Ramon Llull, que va oferir un primer estat de la qüestió de la recepció de Dickens en la premsa catalana catòlica entre 1857 i 1936. Es va fer especial menció de *El Matí* i del paper exercit pel crític Maurici Serrahima en la defensa de Dickens com a contrapunt al model de l'escola naturalista representada per Zola.

Tot coincidint amb la celebració del segon centenari del naixement de l'escriptor anglès, TRILCAT va voler oferir amb el IV Simposi sobre traducció i recepció en la literatura catalana una aproximació al més àmplia possible sobre l'abast real de la recepció de l'obra de Dickens en la cultura catalana. Està prevista la pròxima publicació en un volum del contingut de les conferències i comunicacions presentades.

Josep Miquel RAMIS
Universitat Pompeu Fabra

Antoni Maria Alcover en el 150è aniversari del seu naixement (18 de desembre del 2012).

— Al llarg del 2012 se celebraren a Mallorca nombrosos actes en memòria d'Antoni Maria Alcover (Manacor, 1862 — Palma, 1932). Tot i així, cal dir que la commemoració va tenir una intensitat modesta, explicable pel fet que els actuals responsables balears de les polítiques culturals institucionals no destaquen precisament pel seu suport a la llengua catalana, ans al contrari, opten sense escrúpols per fer-la prescindible a l'administració i als mitjans de comunicació públics i a reduir-ne la presència com a vehicle d'aprenentatge en tot el sistema escolar. A hores d'ara, les actuacions polítiques dels governants de les Balears van en sentit contrari a les conviccions lingüístiques que varen convertir Alcover en un “home de combat” al servei de la llengua catalana i en un apòstol de la seva dignificació filològica i social. Fins i tot, de tant en tant, alguns d'aquests governants s'atreveixen a manipular —ahora per ignorància i mala fe— la seva figura i arriben a utilitzar les seves paraules contra la mateixa unitat de la llengua o contra la seva denominació històrica.

Alcover, a més de ser una de les figures més rellevants de la filologia catalana del segle xx, i de la romanística en general, en l'àmbit de la seva illa nadiua és també un veritable mite. En l'imaginari cultural dels illencs més o menys il·lustrats, el seu compromís amb l'estudi i amb el foment de la llengua catalana hi ocupa un lloc perdurable, i igualment la seva extensa i valuósíssima obra

rondallística. El *Diccionari català-valencià-balear* i els vint-i-quatre volums de les rondalles d'En Jordi d'es Racó són dos monuments màxims del patrimoni cultural mallorquí —i també, per extensió, del català en el seu conjunt, és clar— que són objecte de consideració i d'homenatge de part de tots aquells ciutadans que treballen per l'existència a les Balears d'un sistema lingüístic i cultural propi plenament normalitzat. I també per a aquella altra gent que pertany a uns àmbits menys culturitzats, Alcover és una referència percebuda com a pròpia de la terra i com a important.

Va ser el 18 de desembre del 2012 quan es feren a Palma els dos actes de més pes acadèmic en commemoració del 150è aniversari del naixement d'Alcover. Els va promoure l'Institut d'Estudis Catalans, a través de la seva Secció Filològica i de la seva delegació a Palma. El primer va comptar amb el suport de la Universitat de les Illes Balears, representada per la Facultat de Filosofia i Lletres i el Departament de Filologia Catalana. A la Sala de Graus de l'Edifici Ramon Llull, al llarg de tot el matí i sempre amb devers un centenar d'estudiants de Filologia Catalana, va desenvolupar-se un programa molt complet que abastava els diferents camps de l'acció filològica i literària d'Alcover. A més, les intervencions anaren a càrrec d'una bona part dels millors especialistes en la matèria, adscrits científicament i professionalment a l'Institut d'Estudis Catalans, a la Universitat de les Illes Balears, a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Oberta de Catalunya. Després de les presentacions de Joan Antoni Mesquida, el cap del Departament, i de Nicolau Dols, el degà, es feren les sis exposicions següents: «Com Antoni Maria Alcover emprengué l'obra del *Diccionari?*», a càrrec de Jaume Corbera; «Presentació de l'edició crítica de les *Rondalles mallorquines*», de Josep Antoni Grimalt i Jaume Guiscafrè; «Unitat i variació: les dues cares de la vitalitat lingüística», d'Isidor Marí; «Antoni Maria Alcover i Pompeu Fabra: coincidències i divergències», de Joan Miralles; «Presentació del portal Antoni Maria Alcover», de Maria Pilar Perea; i, finalment, «El diccionari Alcover-moll, obra cimera de la lexicografia romànica», de Joan Veny.

A l'acte de la tarda, adreçat al públic en general, que es va fer al CaixaForum —l'històric antic hotel modernista de l'arquitecte Domènech i Montaner—, únicament hi varen intervenir, tractant els mateixos temes encara que a un nivell més divulgatiu, Isidor Marí, Maria Pilar Perea, Joan Veny i Josep Antoni Grimalt. Joan Miralles va fer la presentació de l'acte i dels ponents.

La celebració de la jornada commemorativa va tenir un cert ressò als mitjans de comunicació i un bon nivell de concurrència. Va ser una iniciativa necessària i positiva perquè a les Balears d'ara mateix, enfront dels discursos i de les actuacions dels governants hostils, és ben necessari reafirmar els postulats científics que va expressar Alcover, així com també l'exemple de la seva lleialtat permanent envers la llengua catalana.

Damià PONS
Universitat de les Illes Balears

Acte d'homenatge a Joan Veny i presentació del llibre *De geolingüística i etimologia romàniques*. (20 de desembre del 2012). — En complir vuitanta anys, Joan Veny i Clar ha rebut l'homenatge merescut de part de la seua Universitat de Barcelona en el marc de l'Aula Capella de l'Edifici Històric de la plaça de la Universitat. L'acte, celebrat a les set de la vesprada del 20 de desembre del 2012, va reunir a la taula presidencial les màximes autoritats acadèmiques i institucionals i; entre les més de dues-centes persones del públic, hi figurava la família, destacats deixebles i distingits col·legues arribats a Barcelona d'universitats d'arreu d'Europa per commemorar l'aniversari del romanista i estudiós de la variació en la llengua catalana.

Va presidir l'homenatge el rector de la Universitat de Barcelona, el Dr. Dídac Ramírez, que, com a amfitrió, va conduir l'acte cedint la paraula primer al Dr. Gargallo, després als quatre membres de la taula i per acabar al Dr. Veny. José Enrique Gargallo, professor de Filologia Romànica de